

Dr. Sabina Višček**PRIPOROČILA ZA OBRAVNAVO PRAVLJICE ZRCALCE GRIGORJA VITEZA**

Pravljico *Zrcalce* Grigorja Viteza obravnavamo z vsemi prvošolci in prvošolkami, čeprav se tekmovanja ne bodo udeležili vsi; tako nobenega učenca/učenke ne bomo prikrajšali za literarnoestetsko doživetje kakovostne pravljice.

Obravnavo besedila je mogoče v razredu diferencirati tudi tako, da nekateri ali vsi besedilo poustvarjajo likovno ali ga dramatizirajo, le jezikovno najzmožnejši učenci v prvem razredu pa zapišejo tudi krajša besedila.

V nadaljevanju predstavljamo obravnavo besedila, kjer prikažemo primere dejavnosti in vprašanja na različnih taksonomskih ravneh z namenom poglobljanja doživljanja obravnavanega besedila. Bralne naloge uporabimo, razporedimo, prilagodimo glede na zmožnosti učencev, pri tem pa dosledno izvajamo večkratno branje besedila in pogovor o njem (z vsemi v razredu ali le s skupino v okviru dodatnih dejavnosti).

V posameznih korakih učne priprave navajamo nekaj možnosti za obravnavo besedila. Izberemo jih glede na zmožnosti učencev.

1

Uvodna motivacija

- a) Učenci pripovedujejo, ali so že kdaj kaj izgubili, ali so ta predmet nato našli, ga je našel kdo drug ...
- b) Igra zrcalce > Učenca stojita/sedita drug nasproti drugega. Eden v paru nekaj naredi (pokaže jezik, dvigne obrv ...), drugi ga posnema.
- c) V škatlo skrijemo zrcalce tako, da učenci tega ne vedo. K sebi pokličemo vsakega učenca individualno (pred celim razredom) in mu povemo, da bo videl sliko nekoga, ki je pomemben in izjemen. Učencem povemo, naj »skrivnost« obdržijo zase. Ko se učenec vidi v ogledalu, nariše ali napiše razloge za svojo izjemnost na poseben list ali v zvezek.
- d) Na travniku skrijemo zrcalce. Učenci ga poiščejo. Ko ga najdejo, se usedemo v krog, se vanj pogledajo in vsak pove nekaj o sebi.
- e) Fotografijo vsakega otroka iz razreda razrežemo na več koščkov. Koščke posamezne fotografije pospravimo v kuverte. Kuverte naključno razdelimo otrokom. Vsak mora sestaviti sestavljanko – obraz sošolca/sošolke. Ko otroci sestavljanko sestavijo, danemu sošolcu ali sošolki povedo, kaj mu želijo.

Interpretativno branje

Ključno je, da učitelj pravljico interpretativno prebere, pri tem pa z glasom karakterizira nastopajoče živalske književne osebe.

Primeri

- **Zajec** je na ilustraciji nekoliko debelušen, torej lahko govori počasi, veselo, ponosno ...
- **Veverica** je po govoru in na ilustraciji očitno jezna, razburjena, torej bo govorila prepirljivo, vse do sklepnih besed ...
- **Medved**, ki zaradi svoje moči prevzame zrcalce, bo govoril glasno, a ne jezno, z globokim glasom ...
- Kako bodo govorili **šoja**, **medvedova žena** in **mladička**? Možnosti je veliko, odvisno od našega subjektivnega doživljanja značaja književne osebe. Učence nato spodbudimo, da preberejo pravljico po vlogah še drugače. Bo zajec navdušen, veverica prestrašena, medved pokroviteljski?

Literarnoestetsko branje, analiza besedila

2

Vprašanja in naloge glede na različno taksonomsko raven¹

POZNAVANJE	<i>Kdo je izgubil zrcalce? Katere živali so našle zrcalce? Kje so živali našle zrcalce? Kdo vse se je gledal v zrcalcu?</i>
RAZUMEVANJE	<i>Zakaj so se živali prepirale? V katerem letnem času se dogaja pravljica? Kaj je povedal zajec, ko se je pogledal v zrcalce? Zakaj? Kaj veverica reče zajcu in zakaj? Ali je veverica vesela, ko zajec trdi, da je zrcalce njegova slika? Zakaj je bila šoja prepričana, da v ogledalu vidi sebe?</i>
UPORABA	<i>Prikažite z igro vlog, kako so se živali prepirale med seboj. Kako bi lahko ugotovil, čigavo je zrcalce?</i>
ANALIZA	<i>Na koga te spominja medved iz pravljice Zrcalce? Kaj bi povedala zebra/tvoja mami/oče/pevka ..., če bi se pogledala v ogledalo?</i>
VREDNOTENJE	<i>Zakaj se živali niso uspele dogovoriti, čigavo je zrcalce?</i>

¹ Uporabljen je bil preglednik taksonomskih ciljev po Petek, T. (2014). *Sodobno načrtovanje pouka književnosti v 1. in 2. vzgojno-izobraževalnem obdobju*.

	<i>Ali je medved ravnal ustrezno? Utemelji svojo odločitev.</i> <i>Zakaj so se živali ustrašile medveda?</i> <i>Je medved dobra ali slaba oseba?</i> <i>V čem se razlikujeta medved iz pravljice Zrcalce in medved iz besedila</i> <i>Hvaležni medved?</i>
SINTEZA	<i>Kaj bi naredil/a ti, če bi na jasi videl/a živali, ki se prepirajo?</i> <i>Zajček, šoja, veverica so se medveda ustrašili. Odpravili so se ... Izberi si eno žival in pripoveduj, komu so povedali, kaj se jim je zgodilo.</i>

Razlaga manj znanih besed, besedišče

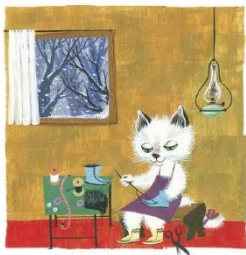
- Pokažite z gibom in poimenujete, kako so živali prišle in odšle z jase.
- Zajec je priskakljaj/odskakljaj, šoja je priletela/odletela, medved prišel/odhlačal, veverica je ...
- Kako še rečemo zrcalcu?
- Se medved smeji prijazno ali ne? Poimenujte in pokažite različne vrste smeha.

Poglabljanje literarnoestetskega doživetja

3

- Oglej si prvo ilustracijo v besedilu. Koga ilustracije prikazujejo? Te spominjajo na katero od pravljic? (Otroke bodo verjetno ilustracije spomnile na Petra Klepca.)
- Gotovo poznaš pravljico, v kateri ima zrcalce pomembno vlogo. Kaj je kraljica kar naprej spraševala zrcalce? »Zrcalce, zrcalce, na steni povej ...« Kaj bi zrcalce vprašali zajec/šoja/veverica, če bi našli kraljičino zrcalce?
- Kdo se je še pogledal v zrcalce in kaj je videl? Nariši in/ali napiši.
- Zrcalce se je v medvedovi sobi nenadoma razbilo. Zakaj se je to zgodilo?
- Učenec iz množice slik ali fotografij izbere osebo, književno osebo ali žival. Učenec mora sliko natančno opisovati, ostali pa ugibajo, koga oziroma kaj otrok opisuje. Dejavnost je namenjena tudi bogatenju besedišča. Pri dejavnosti izberemo fotografije, ki so dovolj raznolike in izrazite.

Primer zahtevnejšega opisa: opisovanje Muce Copatarice.

Imam bel kožuh. Imam brke. V roki držim šivanko in imam tudi ostre škarjice. V moji sobi je veliko copatk.

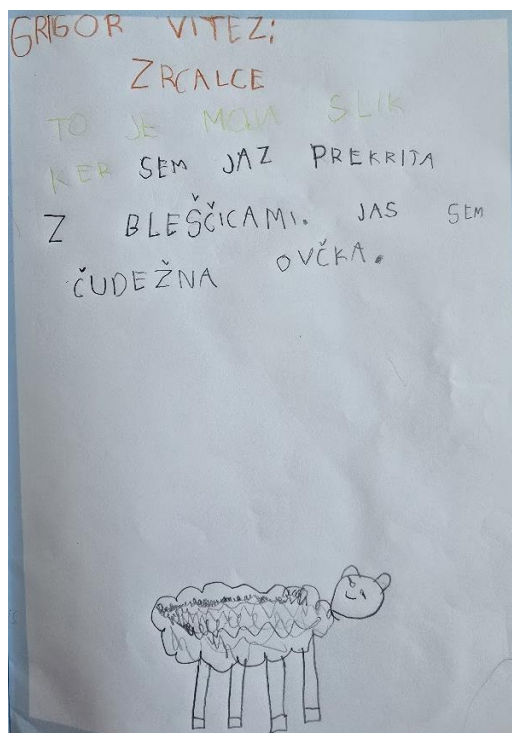
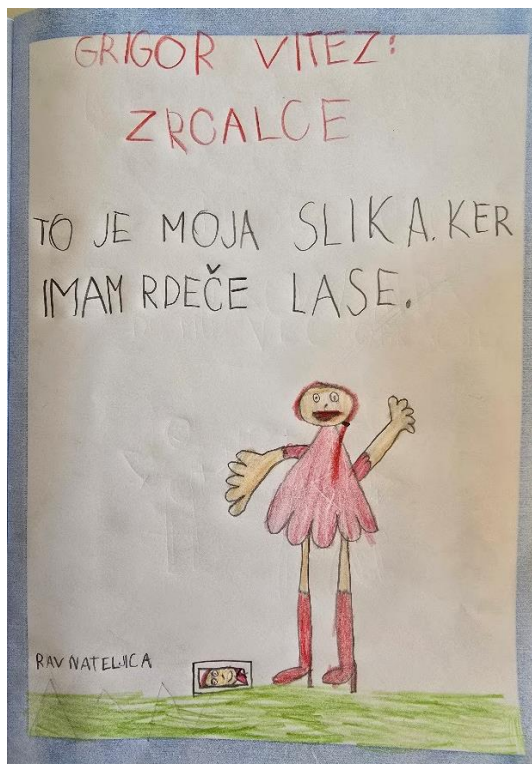
Primer enostavnejšega opisa:
opisovanje živali.

Imam ušesa. Imam rep. Imam štiri noge. Imam vime.

- f) V pravljici Zrcalce je zmagal najmočnejši in največji. Se strinjaš z medvedovim početjem? Je v pravljicah (in v življenju) vedno tako? Kdo pogosto zmaga v pravljicah?

Primeri avtentičnih besedil

Tekmovanje s področja slovenščine za Cankarjevo priznanje 2025/2026 – 1. razred

ZRCALCE
KO JE VEVERICA PRIŠLA
DOMOL JE BILA BESNA ZARADI
ZAJCA ŠOJE IN MEDVEDA.
TO JE POVEDALA SVOJEMU
BRATU. IN ŠOJA SE JE
POBOTALA Z USE MI TREMI.

ZRCALCE
ZAJEC JE PRIŠEL
DOMOV. TAM JE POVEDAL
SVOJI MAMI. NJEBOVA
MAMI JE BILA RAZBURJENA.
NJEBOVA MAMA JE
SPILA ČUDEŽNI NAPOJ,
IN SE SPREMENILA V
MEDVEDA. ^{NATO JE} VZELA
MEDVEOM OGLEDALO.
MEDVED PA JE OŠTAL
BREZ OGLEDALA.

ZRCALCE
ZAJEC JE BIL PRESTRAŠEN.
IN REKEL SVOJEM BRATU
JAZ ŽEM NAJDEU
SVOJO ŽLIKO VEVERICA PA
PRAVI DA JE TO NJENA ŽLIKA
POTEM JE PRIŠLA ŠOJA
IN PRAVI DA JE TO NJENA
ŽLIKA POTEM JE PRIŠEL MEDVED
IN KO JE POGEDAL ZRCALCE
JE SE ZASMEJAL HA HA HA
IN JE VZEL ZRCALCE
KONEC.

ZRCALCE
ŠOJA JE PRIŠLA BREZ
NIČESAR DOMOL. BILA JE ŽALOST,
NA ŠLAJE K ŠOJICI SESTRICI,
KI JE JE BILO IME SAKARI.
SAKARI JI JE REKLA DA,
BI MOGLA TAKOJ LAVFATI DOMOL.
DOMOL.

Vira

- Grigor, V. (2015). *Zrcalce*. Mladinska knjiga.
- Petek, T. (2014). Sodobno načrtovanje pouka književnosti v 1. in 2. vzgojno-izobraževalnem obdobju. *Razredni pouk*, 16 (2–3), 56–6.